

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 korona.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltése egész évre	2 "

Felélős szerkesztő és laptulajdonos

SZATHMÁRY ZOLTÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1 c földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a Thaisz-nyomdámban Thaisz Arthur papirkereskedésében (Piac-u.)

Przemysl.

A háboru előtt azt se tudtuk, hogy a világon van, mikor létezéséről szó esett alig tudtuk meg tanulni a neve kiejtését.

Es most úgy gyászoljuk, mintha szeretetteink közül szólít Eött volna el valakit a Mindenható. Vagy legalább is egy jó barátunkat, aki a szívünkhöz nőtt s akinek a barátságára büszkék v voltunk.

Nem lelki gyöngeség Przemysl elvesztén keseregni. Mert megdöbbenő a vak véletlenek ellenünk fordulása. Az ostoba higvelejű véletlen esküdött ugyanis ellenünk, akkor, mikor harctermettségünkkel, páratlanul álló harczos erényeinkkel nem tudott boldogulni az ellenség sákszapora tulereje. Mikor egyetlen honvéd katonát közös mundaiba bujtatott magyar bakát, vagy gyalogositott huszárt egy század kozák, egy fél század orosz-lövész nem tud megfélemlíteni, akkor a buta, esetlen véletlen kezére juttat a tehetetlen, lekötött kezű ellenségnek egy több milliós erősséget, ahol csak nem régen százazrek pusztultak el soraikból s ahol most egyetlen kardcsapás nélkül tüzheti ki az orosz-sasos lobogót....

Csak azért mert a vár hősi védelmezőinek ha lálmegevető bátorságuknál csak az éhségük volt nagyobb. Az éhségük, amelynek hiába áldozták volna fel drága életüket, azt a 25.000 férfi-erőt, a melyre — háboru után — nagy szükség lesz még a jövőben boldogabb, szabad Magyarország államiságának, nagyságának s erősségének fejlesztéséhez.

Es győzött a moszkovita Przemyslnél nem a vitészségével, nem a hadi tudományával, még csak nem is a ravasz álnokságával, hanem a hülye Véletlen kerítőjének segítségével.

A közelgő Husvét megelőző hetének így lett szintén Nagypéntekje az elmúlt héten. Mert mióta a világ fennáll, minden igaznak, nagy Esmének voltak keresztrefeszítői.

De csüggedésre még sincsen okunk,

Subjektív érzelmi okokból nagy szomorúság gal kell gondolnunk ugyan Przemysl elestére, — mert akkor tagadnánk meg nemzeti mivoltunkat

ha határörző erősségünk felett közönyösen siklanánk keresztül, de be kell látnunk, hogy a világháboru mai konstellációi közt, hadászati szempontokból a vár oroszkezre jutása a háboru sorására, végeredményére semmi hatással nem lehet.

Nekünk, akik úgy ragaszkodunk nemcsak Magyarországra, hanem a Monarchia minden kicsi magyar vérrel megöntözött rögéhez, fájhat a — przemysl hantok, kövek elvesztése. De nem szabad sokáig keseregni a vak Véletlenek ellenünk elkövetett ostobául durva csinyje felett. Mert élni kell bennünk a reménységnek, hogy Przemysl elvesztése csak ideiglenes állapotokat teremt, hogy hogy mint minden nagy Eszme nagypéntekjének úgy ennek a mai szomorúságunknak is lesz megváltó Husvétja, vigasztalásos feltámadása.

DONOGÁN ÉS SOMOSSY
DEBRECZENBEN, KISTEMPLOM-BAZÁR,

Menyasszonyi kelengye. Kész fehérnemű. Női divat és szőnyegáruház.

SZABOTT ÁRAK. ELŐZÉKENY KISZOLGÁLÁS.

Békegalambok.

Meg-meglebbentik hófehér szárnyukat a békegalambok. Sötét felhők között riadtan cikáznak át fejük fölött s mint látományra függesztjük reájuk tekintetünket.

A győzelmes, a megnyugtatót ígérő béke-

galambok postáit így üdvözöljük repeső szívvél s keresik, kémlelik, látják milliók és milliók ködfátyolos tekintetükön át nyugattól fel északig s onnan keleten át délig.

Atiorós legfőbb pap, a földi emberek lelki országának egyik hatalmas kormányzója újra ki-röpi a Vatikáni bárkából a vértengerek árjára az ő fehér galambjait s várja reszketően áldásra tárt, majd Istenhez felkulcsolt ujju kezeivel hozza e a zöld ágat az ő szelid postása?

A lelkiek a földi dolgoba kapcsolódnak s a főapp munkája, ostroma a békéért megéri a sziveket s a szivek a fejükkal tanácskoznak — s a felt középuton a kettejük sugallata.

S nincs az a kis szikra, mely a béke reményét csillogtatja meg, hogy azt ezren és ezren, letört nemzetek s megtört polgárok lelkök minden lehellel ne szítanak.

A békegalambok szárnyuhogását neszelik, figyelik ezren és millión, keleten, nyugaton, északon és délen, a világ minden tája felé.

S lehet, hogy bejegyzik a háborúk történetébe e világháborút, mint a legideálisabbat, melyet valaha a földön vívtak, hogy ennek célja a béke volt, a béke, amiért meg is indult.

S milliók örök békéjével, kik már a föld alatt alusznak, megszerzi a föld felett a békéért virrasztók százmillióinak nem a halál, de az élet hosszú békéjét. S az elesett hősookról mint a béke vértanúiról fognak emlékezni.

A *KENYÉR* és lisztutalványok kiosztása körül végre is megszűnt a zavar. Kipkedés-kapkodás fenakadás nélkül folynak a Csóka Samu vezetése alatti munkálatok s rendben, minden zavar nélkül megy a maga rendes kerékvágásában, kitaposott utakon Debreczen élmezésének ellátása. Ime az eredmény igazat adott mindazoknak, a kik az első napok zavarait csak muló jelenségnek tartatták, amely zavarok előidézésében inkább a közönség nyughatatlan fegyelméletlensége, mint a hatóság volt a hibás. És az első zavaros napok tanúságait hasznunkra fordíthatjuk a megpróbáltatásoknak esetleg a jövőben elkövetkezendő idejében.

A *DEBRECZENI HARMINCZADOS UTCA*-ban, amelyet most Batthyányi utcának hívnak, valamikor 50 esztendővel ezelőtt voltak olyan kétségek közt a debreczeni Thalia művészei borongós napokon, mint amilyen tusakodások közt vitatkoztak egymással a héten Przemysl bevételének első napján színészeink. A harminczados nyári színházban ugyanis, nem lévén tetőzete, esős időben nem tartottak előadást. Most kedden este gyönyörű holdfényes tavaszi est volt, az előadás szereplői is mind ott voltak 7 órakor öltözőikben tűzoltóság, rendőrség sem tett semmi kifogást a előadás ellen, csak épen a közönség nem volt egy negyed nyolczkor még annyi sem, amenyinek jegyek után befolyt pénzből meg csak a jegyszedőket is kieneve: volna fizetni. Színészeink közül voltak, akik ilyen körülmények közt, a debreceni színészet nagy csufságára nem akarták az előadást megtartani. A többség azonban az előadás megtartása mellett döntött. És a sors kegyelmes volt.... Némi közönséget mégis hozott előadás kez-

detére s ha a társulat rá is fizetett az előadásra, de nem annyit, mint eleinte látszott. Bizony szomorú időket élünk, de azért a színházat ennyire negligálni azok részéről, akiknek módjukban lenne látogatni az előadásokat, nagyon elítélendő. A kétségbeesésre sincs ok, s félig meddig az egészséges embernek olyan a hangulata, a milyent magának csinál. Az a keddi előadás pedig — dicséretére legyen mondva színészeinknek — sok embernek szerzett jó hangulatot.

A *NAGY HÁBORU*. Serényen folynak az előkészületek, hogy a világháborúnak az a nagy korrajza, mely »A nagy háboru irásban és képben« címmel az Athenaeum kiadásában füzetekben fog megjelenni, e héten megindulhasson. Ennek a vállalatnak megteremtésében sok olyan momentum van, mely már magában véve is kortörténeti fontossága. Így például talán először történik, — hogy a monarchia hadseregének legjobb katonai írói, a német hadsereg katonai irodalmának mestereivel karöltve, közös erővel munkálkodnak egy izig-vérig magyar alkotáson. Az is nagy jelentőséggel bír, hogy a közönség a világháborúnak nemcsak megragadó rajzát kapja, hanem vonzó formában meg fogja ismerni azokat a modern katonai ismereteket is, amelyek a mai hadviselés népháboru jellegénél fogva most már minden embert érdekelnek. Lázasan dolgoznak a reprodukáló műhelyek a sok színes és mélynyomású műmelléklet sokszorosításán is. A nagy háboru egyébként nem folyóirat lesz, hanem egy összefüggő rendszeres nagy munka, amely 50 füzetben fog befejezést nyerni. Ez az impozáns anyag két részre lesz osztva s a két rész füzetei hetenként felváltva fognak megjelenni. Egy füzet ára 40 fillér lesz.

DEBRECZEN URI TÁRSADALMÁNAK egy nagyon kedves rokonszenves tagja halt hősi halált a múlt héten: Fekete Andor, a Schvartz V. bu tornagykereskedés cégtársa, akinek fiatal pályatása példátnyújtó volt arra, hogy milyenek kell lenni a magyar kereskedőnek. Külföldet bejárt fiatal kereskedő az ősrégi debreczeni kalmárok méltó utódja volt, társadalmi szereplése nagyon rokonszenves. A magyar hazai röghöz való ragaszkodás egyik martirja lett, a harctéren szerzett betegségének áldozata. Halála vigasztalan — gyásszal sujtotta volna családját, akiknek csak az a tudat ad vigasztalást, hogy a hazáért halt meg. Debreczen társadalma nagy részvétellel fogadta elhunytának hírért. Hamvait egy év múlva fogják eltemetni Debreczenben.

A *HARMADIK HONVÉDGYALOGEZRED* — vitéségének, dicsőségének leírásával voltak tele e héten a fővárosi lapok. A Kárpátokban arattak olyan győzelmet, hogy maga József főherczeg is meghajtotta elismerésének lobogóját egy Márk Endre polgármesterhez írott levelében. A debreczeni fiúk dicsőségétől viszhangoznak a büszke magyar hegyek szikláit, melyeknek visszhangját

büszke örömmel fogjuk fel. A debreczeni hármas honvédek így írják bele immáron nem először nevüket a világháboru aranykrónikájába.

ZEPPELIN. Azok között a nevek között, melyeket a mai háboru a legnagyobb fényvel ragyogtatott fel, ott van Zeppelin neve is: az ő küzdelmének, munkájának, feltaláló genialitásának eredménye ma a háborunak egy egészen különálló, izgatott érdeklődéstől kísért és nem lehetetlen, hogy egy napon még döntő jelentőségűvé is váló fejezetét jelenti. Az általános nagy érdeklődést, mely Zeppelin gróf és műve iránt nyilvánul, kitünően szolgálja Mikes Lajos kis munkája, a mely vonzó és világos előadásban ismerteti a Zeppelin-féle léghajó történetét, szerkezetét és teljesítményeit. Mikes Lajos kitűnő füzeté Radó Antal vállalatában, a Magyar Könyvtárban jelent meg; ára 60 fillér.

A **SZINHÁZI HÉT** ujdonságot is hozott, egy Földes-féle darabot, amely nem nélkülöz némi ak tualis, háborus drámaiságot, de voltaképen a jobb fajta vígjátékok közül való. Az előadásban nagy sikere volt Halassy Mariskának és Várnay Lászlónak. Előbbit felesleges dicsérni, utóbbinak sok oldalúsága s különös jóízűsége pedig szintén önmagát dicséri. Először láttuk nagyobb és új szerepben Zöldi Vilimát. Egy ellenszenves orosz nőt játszott, de olyan rokonszenvesé tudta tenni, a milyenné a szerző óhajtott a nehéz feladatának nagyon sikeres megoldásával általános tetszést aratott. Egyébként nagyon tetszetős színvonalú jelenség, igen színes, meleg beszédorganuma van. Színésznői intelligenciájával is sok hivat szerzett magának. Nem nehéz megjósolni, hogy nagyon szép jövő vár reá a magyar színészetben, az általágosan már is felülemelkedő talentuma révén. A többi szereplők is jók voltak.

Vilmos huszárok

Gróf Gedöfalvy, tábornok	— — —	Kassay Károly
Borosyáni huszárezredes	— — —	Balázs Bálint
Cereblyés László, huszárkapitány	— — —	Turay Antal
Szentpéteri huszárfőhadnagy	— — —	Csepregi Lajos
Tibor huszárfőhadnagy	— — —	D'Arrigó Cornél
Miklós, a szolgálja	— — —	Kemény Lajos
Bukovai, kadét	— — —	Tihanyi Oszkár
Balogh Gábor, udvari tanácsos	— — —	Szakács Árpád
Annuska, a leánya	— — —	Teleky Ilona
Jakab hadnagy, élelmezési tiszt	— — —	Várnay László
Julcsa, szobaleány	— — —	Szentgyörgyi Márta

Egy katona története

Tábornok, később Provencze kormányzója	Lugossy Dániel
Herczeg, a tábornok felesége	Turayné
Apátné, egy nevelő intézetben	H. Serfőzy Etel
Raoul keresztfia	Darrigó Kornél
Adrien	Sinkó Gizella
Valentin	Zöldy Vilma
Lázár, később Mornas gróf	Szakács Árpád
Samborán, őrmester	Kassay Károly
Renó János	Kemény Lajos
Káplár	Szentgáli Jenő

APOLLO

MOZGÓSZÍNHÁZ

Szombaton és Vasárnap

3, 5 és 7 órakor fél, 9-kor rendes helyár

Connan Doyle sorozat II.

része:

A rejtélyes ház

Kalandor történet 3 felvonásban.

És a remek kísérő műsor

TÖRLEY
TALISMAN - CASINO - RÉSERVÉ

Alföldi Takarékpénztár Debreczenben.

Piacz-utca 16. szám. (Saját palota.)

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-állomány nyolczmillió korona.

Érdeklődőségben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal!

ÜZLETÁGAI: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltószámitolás, törlesztéses és jelzálogkölcsonök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-levélek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját áruaktár, Safe-deposit (magánletét pénztár.)

Affiliált Intézetek: Kabai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár r.-t., Hajdunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

Nem fáj a feje másnap ha

„LITKE“ pezsgőt iszik.

Világszerte utánozzák a

Szent István Duplamalátasört

de sikertelenül, mert minősége utólérhetetlen. Óvakodjék tehát az értéktelen utánzatoktól kérjen mindenütt kifejezetten *Szent István Duplamalátasört* és ügyeljen mindenkor a

SZENT

ISTVÁN

VÉDJEGYRE

Gyártja: a Kőbányai Polgári Sörfőző Részvénytársaság. Főraktár: Áron Manó és Társa cégnél
Telefon szám 82. Kapható: Fűszer, csemegekereskedésekben, vendéglők és kávéházakban.
A Szent István Duplamalátasör poharankénti csapolása is megkezdődött és Borgida Farkas „Royal” szálloda és Haas és Zsedely „Pilseni” sörcsarnok éttermeiben kapható.

Világháboru térképek

a legújabb és a legjobb kiadásban kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében. Eredeti bolti áron már 12 fill. kezdve.

Tábori borítékok

2 fillérjével kaphatók THAISZ ARTHUR papirkereskedésében Bika-szálloda mellett. - - - - Szintén 2 fillérjével kaphatók a

Térképzaszlócskák

Thaisz Arthur könyv és műnyomdája Debreczen Piac-utca 7.